E. O. S.

Litterär Tidning.

N:o 22. Lördagen den 19 Mars 1839.

Blick på Swenska Vitterhetens närwarande tillstånd.

Den förf., som i detta ögonblick uppträder inför en wördad allmänhet för att, såsom han emotser, pröfwa mängens tålamod och wäcka mängens harm, har härmed den åran att göra den litterata Vulgus, alla snilleprofs juges competens sin ödmjukaste reverens Han försäkrar att han alldrig ett ögonblick upphört att tro på skärpan af deß omdöme, på obestickligheten af deß tadel eller bifall, och om wißa insolenta anmärkare då och då funnit anledning att påbörda dem några små inconsequenser, så anser han uppriktigt att nämnda inconsequenser hafwa anmärkarenas bristande urskillnings- och combinations-förmåga att tacka för sin skenbara tillwaro. Widare har han den åran att försäkra alla idkare af "de wittra idrotter" om sin synnerliga högaktning, och anhåller med så mycket mera skäl att de ej måtte anse hans anmärkningar riktade emot dem sjelfwa, som äfwen han bekänner sig wara en man af deras eget skrå, en af deßa riddare de la Trista Figura, som mer än en gång af sin Rosinante, med ägta pegasisk bångstyrighet, blifwit stjelpta i smutsen, och icke förty med samma ståndaktighet som la Manchas oförgätlige Riddare ånyo bestigit gångarens knotiga rygg för att kojta af till åran och odödligheten.

Scribimus indocti doctique poëmata passim: är samtidens walspråk. Witterheten har blifwit en republik, der hwarje korfmånglare höjer sin röst, alltid förwißad om bifall åtminstone från det skrå, som han tillhör. Detta är nu ett godt tidens tecken, ett nytt bewis att de maktegande förgäfwes skola anstränga sina krafter att qwäfwa yttranderätten. Det finnes knappt mer en Hofrätts-Notarie, som icke knäpper på sin lilla lyra, en Pastors-Adjunkt, som ej täflar om Akademiens pris, en liber Studiosus, som icke har en af "Pindens throner" i blygsamt perspectiv.

Personer finnas, som med en slags förnämhet anse denna oppsjö på wittra snillen för en följd af tidens dilettantism, och som äro nog oförskämda att offentligen uttala denna sin mening. Wi snillen kunna gerna sätta oß öfwer dylika oblyghet er. Deßa bålstora anmärkare tillhöra den conservativa ligan, som tiden afskyr och frihetswännen föraktar.

Hwad är en dilettant? Ett medelting emellan snille och dumhufwud, något närmande sig det sednare, en försökare, med för mycken phantasi att hålla sig till jorden och för liten att komma upp till himlen, med för mycken uppfattning att icke sentera något, och för liten förståndsskärpa, att fränskilja hwad som icke duger, en witterhetsälskare med ett ord, som berömmer sig af en wiß förtrolighet med Sång-Gudinnan, men som denna i all tysthet beskrattar. — Och man är nog ohöflig att på allwar påstå, att samtiden öfwerflödar af dilettanter! Ja, mine wittra wänner, jag delar eder harm, men rättwisan fordrar att wi undersöke och behjerte de skäl, som wåra förföljare anföra emot oß. Tillåten mig att sammanfatta dem på ett språk, som i mindre mån än deras, bör såra edra ömtåliga öron.

Wi hafwa haft en tid, så skulle en af wåra motståndare argumentera, wi hafwa haft en tid, då allt hwad fäderneslandet egde wittert och älskwärdt samlade sig omkring en konung, som, sjelf ett snille, älskade att föra ordet i en krets af snillen. Samtiden säg i den icke utan skäl det Augustiska tidehwarf, som ewigt skall utgöra glanspunkten i wår witterhets annaler. Ännu lefwer en och annan, som med förtjusning erinrar sig de dagar, då hofwet war ett tempel för Gracerna och löjet, då poesien ännu war det språk, som glädjen wägade att tala, och konsten, om ock icke så mängidkad som i wåra dagar, bättre trifdes under händer, som, fastän icke fullt fosterländska, woro lätta och lekande, än nu, då hwarje stympare will lägga sin plumpa hand derpå. Man har wågat att nedsätta den wittra epok, ur hwars sköten snillen, sådana som Kellgren, Lidner, Bellman, Thorild, och talanger, till antal och intensitet öfwerlägsna allt hwad andra tider af wår witterhets historia ha att uppwisa, framgingo för att förtjusa en nation, som då ännu med anspråk lös beundran skådade blomman af sin bildning och då kanhända mera än någonsin under yngre tidehwarf lefde ett wittert lif. Den hätskhet, hwarmed den tredje Gustafs sångarkrets för icke längesedan bedömdes,

skulle synas lika oförklarlig som oursäktlig, om man icke genom studium så wäl af folkens som deras bildnings historia dagligen lärde, huru lätt menniskorna genom wäckelsen af nya åsigter förledas att öfwergå från en ytterlighet till en annan, hemställande den ewiga rättwisan åt framtidens dom. En reaction i tänkesätten war förberedd — hwar och en wet, att den utbröt när Phosphoristerne höjde sitt härskri. För deras blinda trosnit war den Gustavianska lefnadsglädjen en stygghet: de wäsnades likt en bromsjagad hjord, under stygnen af den Leopoldiska satiren, och uppfyllde werlden med sin jemmerklagan. Och se! huru länge werlden undrade och skrattade, så blef omsider hela werlden phosphorist. Huru detta tillgick, kan wäl i närwarande ögonblick hos mängen wäcka en förundran, hwilken en blick på tidsförhållanderna likwäl häfwer. Den nya Scholan hade i wiß mon rätt, då den beskylde den Gustavianska witterheten för brist på nationalitet, på känsla och djup, och den innerligare anda, som då och då utmärkte deß egna productioner, war lika werksam att anslå finare själar, som dunkelheten och språkförbistringen bidrog att wärfwa Scholan en mängd adepter, som hwarje Schola kan umbära: d. w. s. sådana, som börja såsom blinde beundrare och sluta såsom dilettanter och imitatörer, eller hwad deßa Herrar deßaga låta kalla sig. Den gamla Witterhetens idkare hade till största delen upphört att deltaga i alla jordiska strider, och deß dilettanter dugde precist lika mycket som alla andra dilettanter. Leopold stod ensam qwar med sitt löje och sin harm och hans minne skall i wår witterhets häfder qwarstå såsom en anklagare mot allt det ensidiga och skefwa i den yngre tidens rigtning och såsom ett sublimt wittnesbörd mot alla dem, som förmena att fanatismen någonsin kan tala sanningens språk.

Den nya Scholans åsigter i witterhet och konst woro, — deß koryféer må gerna påstå något annat, hwilket likwäl Litteratur-historikern näppeligen någonsin skall lära sig att antaga — af Tyskt börd och slägttycke, härstammade ifrån den wittra corporation, som hade Bröderna Schlegel till chorager. Wåra Swenska Phosphoristers egna yttrade åsigter, ej blott i konsten, utan äfwen i philosophie och politik röja i sin physiognomi allt för mycket som påminner om den faction, hwilken i Tyskland reagerade för den allenasaliggörande kyrkans och den allenalyckliggörande samhällsförfattningens sak, för att anses stå på inhemsk botten. Det war naturligt att en lära, som på andra sidan hafwet med första ifwer och talang förfäktades af en apostat och en absolutist, icke på längd skulle hålla strecket i det protestantiska och odalfria Swerige. Den nya Scholans egna productioner föla med undantag af några få, som bära stämpel af sina författares egna och sjelfständiga snille, qwarlefwa i nationens minne endast såsom spillror af ett Apollo-tempel, som ramlade förr än det hann fullbordas, emedan deß grundläggare wille uppföra det på en ort, der windarne woro för fria, att hafwa aktning för deß spensliga främmande former. Men hwad, som onekligen förwärfwar phosphoristerne rättighet till nationens erkänsla, är det grundligare studium af witterheten, som de sjelfwa idkade och genom sin åtgärd befordrade. Detta gälde icke blott de antika mönstren, som thy wärr likwäl så sällan gälde såsom mönster för deras egna snillebemödanden, utan äfwen den romantiska moderna poesien. Det gäller deßutom och förnämligast den philosophie, som då för tiden samlade wettgirige unge män från alla länder kring Schellings katheder, det gälde — ehuru i mindre mån kanske i följd af d. s. k. Nya Scholans ån en tredje sjelfständig Skaldecykels bemödanden, — wåra inhemska historiska och poetiska minnen.

Denna tredje Skaldecykel — jag kallar den så utan all bitanke på koteri, är den, som äfwen i sednare tid vindicerat wår witterhet en hög plats inom alla länders, det är den, som utgöres af Geyer, Tegner, Ling, Stagnelius m. fl. och de sjelfständigare snillen, som, uppammade inom phosphorismen, snart emanciperade sig undan deß inflytande, såsom Vitalis och Nicander. Jag är ännu i denna stund icke i stånd att begripa, på hwad grund den nya Scholan tillmäter sig förtjensten att hafwa tillwägabragt den revolution inom wår Skaldekonst, som förnämligast ger sig till känna just i deßa ofwannämndes odödliga arbeten, just i dessas, som antingen alldrig stått under phosphorismens fahnor, eller endast en kort tid kämpat derunder för att sedan intaga en mer eller mindre fiendtlig ställning emot dem. Och deßa, och inga andra, äro de, som tala den Swenska poesiens tungomål, som äro nationens älsklingar, med ett ord deß Skalder. Deßa skulle hafwa warit blotta skapelser af den phosphoristiska omstöpningen! — Det är mähända hårdt att kroßa det enda hopp om framtidens erkänsla, som ännu synes lifwa den nya Scholans glesnade leder, det att genom föredöme och kritik hafwa renat wår witterhet; men sanningen är det enda, som forskaren söker, och koteriet måste förlåta att han i denna punkt twistar. Geyer uppträdde redan tidigt och fullkomligt anonym med första häftet af Iduna och de herrliga dikter, som ensamma uppwäga en hel phosphoristisk literatur; Tegner, stor och sjelfständig skald redan på den tid då "Scholarerne" öfwersatte sonneter i Phosphoros och Calendern, hade med deßa ingentin obytt oftare än han illustrerade dem med gnistor af sin bitande qwickhet till mycken förlustelse för allmänheten. Deßa twenne, jemte Ling, woro i sanning, phosphoristernes åtgärd förutan, i stånd att bibringa nationen ett begrepp om den Nordiska mythens poetiska wärde och deß anwändbarhet i skön konst. — Stagnelii gigantiska snille står ensamt, att icke säga öfwer hela sin samtid och deß wittra brottningslekar. — Men för att wara kort: deßa, wår Skaldekonsts egentliga heroer, äro tillräckligt sjelfständiga att icke hafwa inflytelsen hwarken af en Gustaviansk eller en nyromantisk skola att tacka för sin ensamma storhet.

(Forts.)

Litteratur.

Swenska Kyrkans Historia af H. Reuterdahl. Första bandet. Lund. Berling. 1838.

(Forts. fr. № 19.)

S. 115. "Swenskarne hade i allmänhet förwärfwat sig ryktet att wara nitiska offrare." Till styrkande häraf anföres Olof Tryggwasons utrop i Swolderslaget, då han fick syn på Swenska flottan: Bättre wore för Swenskarne att sitta hemma och slicka sina offerkettlar än gå mot Ormen länge och Norrmannawapen. Häraf kan wäl ej dragas någon annan säker slutsats, än att hedendomen år 1000 ännu war nästan enwäldig i Swerige, då deremot i Norige christendomen redan wun-

nit stort insteg. Olof tycktes mera wilja persifflera Swenskarnes qwarblifwande wid hedendomen i motsats med danskar och norrmän, än utmärka någon öfwerwägande nitiskhet i deras offerdyrkan — S. 155. "Björns fader war icke Erik Emundsson, utan Amund Erikßon." Jfr Geijers Häfder I. 585. Script. r. Sv. II. 169. Skandia IV. 386. — S. 156 och 203 betwiflas tillwaron af en Swensk konung Björn at Haugi. Förf. har förut i Theol. Qvartalskrift 1836 s. 224 sökt wisa, att den saknar pålitlig historisk grund. Lagerbring I. 25, 504 har äfwen yttrat en sådan twekan, och ansett Björn ej såsom öfwerkonung i Swerige utan en af underkonungarna. Men Celsius I. 108, 114 163 (1 upl.) sluter, att Björn "måtte hafwa egt större myndighet än en underkonung skulle tillkomma," hwarmed äfwen de fleste tyckas instämma. — S. 201 säges, att Rimbertus icke haft någon speciel kunskap om Ansgarii resa till Birka. Härmed må jemföras Alander: de relig. christ. in Vestrog. introducta p. 6. — S. 245. "Erik Emundsson dödde omkring år 873." Tryckfel. Geijer antager 885, Strinnholm 884. Året kan wäl ej med full säkerhet utsättas bestämdare än 883—6. I följd af detta misstag blifwer äfwen Förfs chronologi oriktig s. 247 och 248. Björn den gamle dog således, efter en femtiårig regering, ej 923 utan 935, om wi bibehålla Geijers räkning. Erik Segersälls regering kommer då ej heller att "wara inemot 70 år." — S. 251. "Erik Segersälls död kan icke sättas efter 992." S. 254. "Harald Grenskes död kan ej hafwa inträffat sednare än 993." Enligt Suhm III. 265 afled Erik mot slutet af 993, och enligt Lagerbring I. 208 föddes Olof d. helige 995. Det paßar då wäl, att Harald friade till Sigrid och brändes 994. S. 253 bör märkas, att äktenskapet mellan Erik och Sigrid war uplöst före "den förres död." Erik hade ju skiljt sig från Sigrid och äktat Auda. Det sista betwiflar dock Förf. s. 252 stödjande sig på Müller. — S. 254 (och 302). Adami och Saxos wißerligen ej fullt tydliga underrättelser om Eriks intagande af danska thronen betwiflas, ehuru de ej fullt förnekas. En rec. i Litt. För. Tidn. 1834 s. 630 har förut yttrat samma twekan. Wi weta ej, om Förf. observerat Lagerbrings (I. 174—6) fullständiga granskning samt Skandia IV. 389. — S. 255. "Uppdragandet af en rågång mellan Swerige och Danmark hör icke till Segersälls tid." Samma mening hyser Schlyter i Jur. afhandl. I. 51. Geijer I. 146 och Skandia IV. 391 tyckas gilla en annan åsigt. "Hela denna angelägenhet torde ännu tarfwa en noggrann undersökning", säger Förf. s. 298. — S. 278. "Holmfrid Olof Skötkonungs dotter." Detta styrkes wäl af Olof d. heliges Saga; men i den gamla Norska Chrönikan uppgifwes hon för en syster af Olof. När gamla berättelser sättas mot lika gamla, anmärker Hallenberg, måste af andra skäl dömmas. Och all sannolikhet är då, att hon warit Olofs syster. Jfr Strinnholm I. 409. — S. 293. "Olof Skötkonungs hufwudort war Upsala. Men deßutom synes han ock ofta hafwa wistats i Sigtuna, i Westergötland, och på andra ställen." Lärorikt hade det warit, om Förf. utförligare welat yttra sig i denna fråga. Många berätta efter Lagerbring, att religionsförändringen flyttade Olofs beständiga hemwist från Upsala till Sigtuna, hwartill man slutade af hans ännu befintliga mynt. Hallenberg försäkrar deremot, att ingen anteckning gifwer minsta anledning till ett sådant föregifwande, samt att Olof omtalas wid flera tillfällen såsom boende i Upsala, men aldrig i Sigtuna. Deßutom betwiflar Hallenberg efter Berch tillwaron af Olofs mynt. Denna år dock genom wåra myntkännare J. H. Schröder och Hildebrand fullkomligen constaterad. Den förstnämnde tillägger, att man af myntens omskrift icke behöfwer antaga, att Konungarne "denna tid residerat i Sigtuna, hwartill Historien icke gifwer någon anledninng." Han anför ett lika beskaffadt exempel af Knut den stores mynt från York, hwarpå denne kallas Rex Eoforvicæ, samt att flere Engelska och Danska Konungar slagit mynt i städer, der de sällan eller aldrig uppehållit sig. (Jfr W. H. o. A. Ak. Handl. XIII. 243). Wistandet i Sigtuna war troligen aldrig annat än tillfälligt. Olof, som i wår tanka i afseende på christendomen war fullkomlig indifferentist (samma mening tyckes Förf. s. 328 hysa, samt Lagerbring I. 204) ända till sina sista lefnadsår, tyckes först omkring år 1018 hafwa fattat afsky för hedendom, lemnat Upsala och begifwit sig, ej till Sigtuna, utan till Westergötland. Förf. anmärker s. 306, att Olof "skall i synnerhet mot slutet af sin regering hufwudsakligen hafwa wistats i Westergötland." Mähända utbytte Olof wid samma tid titeln af Upsala-Konung mot den af Swea-Konung; men uppgiften härom saknar nödig auctoritet, såsom Förf. anmärker s. 232. — 315—337. Den inwecklade frågan om Olof Skötkonungs dop anser Rec. på det mest tillfredsställande sättet hafwa blifwit löst af Strinnholm. Blott i sjelfwa slutresultatet finna wi skäl för en divergerande åsigt. Då både Sigurds-sagan och Sigfridslegenden tillägga sin hjelte åran af Konungens dop, torde man rättare böra misstänka den förra för interpolation, heldst Hallenberg (II 325), på ett sätt som Strinnholm ingalunda jäfwar, bewisat, att den sednare "förtienar mer förtroende." Då widare Adamus, hwilken enligt Strinnholm "förtjenar trowärdighet framför både Isländska sagan och Sigfridslegenden," uppgifwer tidpuncten för Sigfrids öfwerkomst från England såsom inträffande mellan åren 1012 och 1018, så har Rec., med anledning af andra sammanstämmande skäl, som nu icke kunna anföras, funnit troligt, att Olof blifwit döpt af den Engelske Sigfrid omkring år 1018. I förbigående må nämnas, att det felaktiga årtalet (mcviij) i Diarium Minoritarum, hwarpå ej må läggas stor wigt, ehuru både Lagerbring och Hallenberg derefter bestämt sin chronologi genom gißningswis antagna förändringar (Hallenberg gißar på swaga skäl 998, Lagerbring på inga skäl 1008), med minsta wäldet ändras till mxviij äfwensom numertalen 1108 och 1018 för ögat erbjuda den största likheten.*) För öfrigt må anmärkas, att Sigfridslegenden ej innehåller en 200 år gammal tradition, såsom det heter s. 318. Då den upsattes (1205), woro knappast 150 år förflutna efter Sigfrids död. Jfr s. 401. Sigfrid war samtida med St. Eskil † 1076 och St. David † 1082. Jfr Strinnholm. Således är det nödwändigt att utsträcka Sigfrids lefnad betydligt "öfwer de första twenne eller trenne decennierna af det elfte seklet." (s. 336.) — S. 337. "Den stolta Saxiska Kejsarraden, börjad med en

*) I fjerde förbättrade uplagan af Bruzelii historia berättas s. 69, att Olof döptes 1001 wid Husaby källa af Sigfrid, en prest från York. Men s. 96 heter det, att dopet skedde 998 wid St. Britas källa af Sigfrid, som förut warit hofbiskop hos Olof Tryggwason. Likwäl tillägges, att denne ej kom till Swerige förr än efter Swolderslaget. I ett land, der sådana inconsequenser få opåtaldt paßera uti fyra upplagor af ett allmänt begagnadt arbete, tyckes det ej wara öfwerflöd på critici.

Henrik." Uttrycket är ej fullt correct, då Henrik I aldig erhöll Kejsare-wärdigheten. Samma anmärkning gäller s. 235. — S. 352. "Stenkils fader war Ragnwald jarl, den gamle, tydligen samme R. som åtföljde Estrid till Nyßland." Detta är sannolikt, men ej bestämdt säkert. Skandia IV. 413. — S. s. "Stenkil gift med en dotter af Anund Jacob." Läs: Emund Gammal. Skandia a. st. — S. 356 står: Wendens, Läs: Wenerns. — S. 372. Om Ragwald Knaphöfdes wal jfr Skandia IV. 414. — S. 375. "Jarl i Swerige." Någon upplysning lemnas i Skandia IV. 405, 417. — S. 427. "Israel Erlandi, prior i Sigtuna, blef sedermera biskop i Westerås." Så skrifwa äfwen Peringskiöld, Rhyzelius och Wieselgren; men Lagerbring [III. 200] anförer grundade skäl deremot. — S. 438. I noten förblandas Swerker I och II. — S. 442. "Swerker war egentligen en Götakonung." Jfr Skandia IV. 414. —

Slutligen är det en förtjenst hos Förf. att ej hafwa förbisett den djupa försakelsen och det oegennyttiga nitet hos grundläggarne af Swensk kyrka. De män, som först beredde åt "Guds Ande hwila i Nordanlanden," hafwa hos oß ofta blifwit framställda på ett sätt, hwartill bewekelsegrunden endast kan sökas i en ensidig och öfwerdrifwen antipathi mot papismen. Dalin och Botin hafwa i synnerhet med ett mer än protestantiskt hat mot katholicismen skildrat nordens första apostlars werksamhet. Den förre yttrar sig I. 490: "Här hade små Munkekonster i omwändelsen största delen. De höllo sig till hofwen och de mägtiga, genom hwilkas arm de med wåld grundade Kyrkans myndighet." I Botins Utkast s. 185 heter det: "Den nya läran war föga annat än ett sammanhang af orimliga trosmål, fåfänga dikter, skadliga lärdomar, endast tjenlige att willa förnuftet, förderfwa wiljan, och, under en bedräglig målning af andelig fullhet, hindra mensklige fullkomligheter, qwäfwa borgeliga dygder och göra ett folk timligen olycksaligt." Orättwisan af dylika tillmälen ligger för öppen dag. Om än christendomen icke genast i norden bar sina förnäste blommor och frukter, så kan wäl ingen utan den uppenbaraste wåld förneka den ett i alla afseenden stort företräde framför den urartade hedendomen. Djupt christliga tänkesätt kunna tidigt spaas i norden. Wi påminna om mannen, som fallande för sina mördare ropade: Herren warkunna sig öfwer mig och tillgifwe eder den ogerning I begån! (Nials saga). Hwad missionärerna beträffar, så borde deras endrägtiga nit och enkla lefnadssätt afhålla alla miştankar. De sökte inga jordiska fördelar, och just derigenom kunde de lefwa sine invidia, såsom Adamus witnar. Det war först en sednare tid, som i detta afseende wißte att göra skäl för sig. De förste predikarne, som åro ropandes röster i öknen, hafwa sällan sökt eller förvärfvat timlig lön. "Jag tror, derföre talar jag," war deras kallelse och deras lösen; och att smäda dem är att försynda sig emot Den, som är mägtig i de swaga.

—a—ö—.

Gudaktighetens största Hemligheter: Bönen Fader Wår och Apostoliska tron, förklarade af Tholuch. Stockh. 1839.

Nio predikningar af den andekraftiga Tholuch, wäl öfwersatta. —

Utländsk Litteratur.

Vorlesungen über Religionsphilosophie gehalten v. Billroth. Nach deßen Tode herausgeg. v. Erdmann. Leipz. 1837. (15 gr.) innehåller: Religionens Begrepp (pantheistiskt, deistiskt, theistiskt) Religionens historiska utweckling: Hedendom, Judendom, Christendom; Kyrkans werklighet eller Religionen. — Förf. är ett aktadt namn.

Beiträge zur historisch-kritischen Einleitung in die pauliniſche Briefe v. H. Böttger. Göttingen 1837. Sjelfständig och skarpsinnig forskning utmärker denna bok, men lider af jagt efter hypotheser, likſom de flesta tyska böcker i Isagogiken.

Staats-Lexikon oder Encyclopädie der Staatswissenschaften v. Rottech und Welcher. Altona. Detta arbete fortsättes. Det innehåller många grundliga och upplysande åsigter i historie och statswetenskap.

Wolfgang Menzels Geschichte der Deutschen. 3 Aufl. in einem Bde. Stuttg. 1837. (5 Th.) Prisas af Tyskarne såsom ett nationalwerk.

Die Fortbildung des Christenthums zur Weltreligion. Ein Ansicht der höheren Dogmatik von Ammon. 2 Aufl. Leipz. 1838. 3 B. är en förträffligt skrifwen bok, men blott för dem som innehafwa hans ståndpunkt tillfredsställande, ty Förf. är rationalist.

Im. Kants sämmtliche Werke. Herausgeg. v. Rosenkranz und F. W Schubert. 1 o. 9 Th. Leipzig 1838. (2 Th. 18 gr.) innehålla små logisktmetafysiska skrifter och Rätts- och Uppfostringslära. Denna samling af den store tänkarens lärorika uppsatser är högst wälkommen.

Daubs philos. und theol. Vorlesungen, herausgeg. v. Marheineke und Dittenberger. Berlin. 1838. 1 B. Psychologie. (2 Th. 21 gr.) — Daub war mäbända den djupsinnigaste af sin tids Theologer. Hans skrifter, som här upptagas, äro: Prolegomena zur Dogmatik, redan utkomna; Prolegomena zur theol. Moral, theol. Encyklopädie; Kritik der Beweise für Dasein Gottes, Die Hauptsysteme der Ethik, Über Sünde, Ursprung der Religion, Verhältniß der Religion und Theologie zur Philosophie; Vorles. über Dogmatik und theol. Moral etc.

Calila und Djuma, oder die Fabeln Bidpais. Aus dem Arab. v. Ph. Wolff. 2 B. Stuttg. 1837. (1 Th. 21 gr.) öfwersättning af de werldsbekanta fablerna.

Gefle, hos A. P. Landin.